

Ministerstwo Finansów

Departament Finansów Samorządu Terytorialnego

Warszawa, 23 grudnia 2025 roku

Sprawa: zaniżone dochody części JST na 2026 r.
Znak sprawy: ST3.4701.71.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pani
Anna Grygierek
Zastępca Przewodniczącego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów

Ul. Kościuszki 43/5
40-048 Katowice

Szanowna Pani Przewodnicząca,

w związku z pismem z 5 grudnia 2025 r. nr Ldz/140/AG/08 122025, przy którym przekazane zostało stanowisko Zgromadzenia Ogólnego Śląskiego Związku Gmin i Powiatów z dnia 5 grudnia 2025 r. w sprawie zaniżonych dochodów części jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r., uprzejmie informuję, że uwagi Związku zostaną poddane szczegółowej analizie w ramach procesu ewaluacji ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹. Zgodnie bowiem z art. 119 ww. ustawy, minister właściwy do spraw finansów publicznych został zobowiązany do przedłożenia reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r., informacji o skutkach obowiązywania ustawy wraz z ewentualnymi propozycjami zmian.

Jednocześnie wyjaśniam, że ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadziła nowy system finansowania zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na rok 2026 zostały wyliczone zgodnie z przepisami ww. ustawy oraz ustawy z dnia 5 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego dochody zostały obliczone wg tych samych, jednolitych zasad i na podstawie danych przewidzianych w ww. ustawach.

¹ Dz.U. poz. 1572, z późn. zm.

Zarówno przepisy ustawy poprzednio obowiązującej², jak i nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nie zawierają regulacji, które gwarantują każdej jednostce samorządu terytorialnego bezwarunkowy i automatyczny ponad inflacyjny wzrost ich dochodów w każdym następnym roku, w oderwaniu od wyników zastosowania algorytmów.

Nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego powstał aby zobiektywizować obliczanie środków finansowych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Finansowanie samorządów opiera się na zastosowaniu algorytmów wykorzystujących obiektywne, mierzalne za pomocą danych statystycznych, parametry, co zapewnia przejrzystość, obiektywność i adekwatność kryteriów podziału środków. Racjonalne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdego samorządu powoduje, że kwota finansowania jest uzależniona od użytych parametrów, których zmiana w efekcie wpływa na kwotę naliczonych środków, i jeżeli te parametry się zmieniają, to nie może być automatycznego wzrostu dochodów, bowiem przeczy to intencji reformy i jest niezgodne z jej założeniami.

Efekt finansowy, wynikający z nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jest dla samorządów pozytywny i oznacza zwiększenie ich dochodów o 24,8 mld zł w roku 2025, w stosunku do dochodów obliczonych na ten sam rok według systemu obowiązującego do końca 2024 r. W perspektywie najbliższej dekady szacuje się, że dochody jednostek samorządu terytorialnego wzrosną o ponad 345 mld zł.

W zakresie wprowadzonych zmian systemowych, warto zwrócić uwagę w szczególności na zmiany dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatku dochodowym od osób prawnych (CIT), polegające na ustalaniu dochodów samorządów z tych tytułów jako procent od dochodów podatników danego podatku z terenu danej jednostki. Zmiany te uniezależniły w dużym stopniu samorządy od skutków zmian w systemie podatkowym. Dzięki tym zmianom jednostki samorządu terytorialnego mają obecnie silniejszą motywację do wspierania rozwoju gospodarczego na swoim terenie, gdyż im wyższe będą dochody podatników, tym wyższe będą dochody samorządu, bez względu na wprowadzone zmiany w podatkach.

Nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadziła pojęcie potrzeb finansowych jednostek samorządu terytorialnego, które to potrzeby podlegają finansowaniu zwiększonymi dochodami z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT, a - w przypadku, gdy są one niewystarczające - subwencją ogólną z budżetu państwa.

Potrzeby wydatkowe poszczególnych samorządów są zróżnicowane, ponieważ mają na to wpływ m.in.: czynniki społeczno- demograficzne, takie jak np.: liczba i struktura wiekowa ludności, bądź też liczba dzieci przedszkolnych, bezrobotnych, ubogich lub grup wymagających opieki społecznej, czy różnice w koszcie dostarczenia danej usługi. Jednostki o identycznym potencjale dochodowym, ze względu na występowanie różnych obiektywnych czynników wpływających na zwiększone potrzeby wydatkowe, znajdują się w innej sytuacji finansowej. Nowa ustawa uwzględnia zatem nie tylko dysproporcje dochodowe, ale również zróżnicowanie potrzeb wydatkowych jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego też zostały

² Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2024 r. poz. 356

wprowadzone jednolite kryteria identyfikacji poziomu zamożności samorządów z uwzględnieniem nie tylko dysproporcji dochodowych między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego, ale również zróżnicowania potrzeb wydatkowych.

Pragnę zwrócić uwagę, że dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału w podatku PIT, w podatku CIT oraz subwencji ogólnej, ustalone na 2026 r. na podstawie nowej ustawy, wyniosą 271,1 mld zł i będą wyższe od dochodów z 2025 r. o 21,8 mld zł, tj. o 8,7%. Dochody jednostek samorządu terytorialnego z obszaru województwa śląskiego w roku 2026 będą wyższe o 2,4 mld zł, czyli o 8,8%.

Przedstawiając powyższe, należy zwrócić także uwagę na to, że w systemie dochodów jednostek samorządu terytorialnego istnieje rezerwa na uzupełnienie dochodów samorządów, która na rok 2026 została zaplanowana w kwocie ponad 2,2 mld zł.

Podział tej rezerwy nastąpi w trakcie 2026 r. przy udziale Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jednocześnie informuję, że z danych ze sprawozdań budżetowych za III kwartały 2025 r., złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego wynika, iż budżety samorządowe:

- zamknęły się zbiorczo nadwyżką w kwocie 42,6 mld zł, przy planowanym deficycie w wysokości 39,2 mld zł,
- wykonane dochody bieżące były wyższe niż wykonane wydatki bieżące o 59,8 mld zł, przy planowanej nadwyżce w wysokości 16,4 mld zł.

Wyniki wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego po III kwartale 2025 r. wskazują na poprawę sytuacji finansowej samorządów, która przede wszystkim jest efektem działania reformy wprowadzonej nową ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Z wyrazami szacunku

Marek Wiewióra

Dyrektor

Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego